

✍️ رزگار طالبپور اصل

چکیده

نظام مالیات در ایران نوپا نیست و از وصول مالیات به طریق نظام شبه سیستمی، در حدود یک قرن می گذرد؛ اما نمی توان ادعا کرد که نظام مالیات گیری در ایران، شبیه کشورهای در حال توسعه است. در هر صورت پایبندی به اصول و روشهای نوین بشری در اجرای سیاستهای توسعه، باید سرلوحه کار مسئولان مربوط قرار گیرد تا به هدفهای مورد نظر در وصول حداکثر مالیات دست پیدا کنند. افزایش کارکرد نظام مالیاتی و بالابردن سهم درآمدهای مالیاتی از بودجه کشور، هدف بسیاری از نظامهای قانونی دنیا بوده و هست. حسابرسی نشدن مؤدیان مالیاتی از یک طرف، و انجام حسابرسیهای بی کیفیت که هدف آن بیشتر رضایت صاحبکاران و مشتری مداری است، از طرف دیگر، باعث شده تا حسابرسی مالیاتی، اثربخشی مورد انتظار را نداشته باشد.

در مقاله حاضر، سیستمی به نام **سیستم حسابرسی متمرکز** که مدیریت روابط بین مؤسسه های حسابرسی و صاحبکاران را در اختیار سازمان مستقلی به نام **پایانه حسابرسی** (سازمان واگذاری امور حسابرسی) قرار می دهد، پیشنهاد شده است. این سازمان از طریق حفظ استقلال مؤسسه های حسابرسی، نخست باعث افزایش کیفیت حسابرسیهای انجام شده می شود و دوم، امکان رسیدگیهای چندطرفه را برای حسابرسی مالیاتی به گونه ای فراهم می سازد تا با سد کردن راه اجتناب مالیاتی به تمکین مالیاتی، افزایش چشمگیری را در کارایی نظام مالیاتی کشور داشته باشد.

حسابرسی مالیاتی و چالشهای پیش رو

مشکلهای مربوط به فرار و اجتناب مالیاتی که ناشی از بی توجهی به تمکین مالیاتی از طرف پرداخت کنندگان مالیات است، باعث شده که همواره درآمدهای مالیاتی دولت، بسیار کمتر از میزان واقعی مالیات پرداختی از طرف مالیات دهندگان باشد.

یکی از راهکارهای بهبود نظام مالیاتی، نظارت و کنترل بر مالیات دهنده و انجام حسابرسیهای مستقل است. حسابرسی مالیاتی، به عنوان یکی از اجزای اصلی سازوکار کنترلی ناظر بر شناسایی و وصول مالیات تلقی شده و بهبود این نوع حسابرسی، ممکن است باعث کاهش سطح فرار و اجتناب مالیاتی و ارتقای تکمیل مالیاتی مالیات دهندگان گردد. حسابرسی مالیاتی، یکی از انواع حسابرسی رعایت است و به عبارتی

می‌توان گفت که حسابرسی مالیاتی، تلفیقی از اصول و موازین حسابرسی و قوانین و مقررات مالیاتی می‌باشد.

حسابرسی مالیاتی به‌نحوه محاسبه مالیاتی می‌پردازد که لازم است مورد توجه مؤدیان و حسابرسان قرار گیرد. در اصل، نتیجه رویه‌های حسابرسی پذیرفته‌شده به‌وسیله حسابرس، باید به‌گونه‌ای باشد که اطمینانی معقول در مورد مبالغ درآمدها و هزینه‌ها و امور مربوط به آنها را به‌دست دهد. بنابر الزامهای قانون مالیات ایران، دوره ارائه اظهارنامه مالیاتی چهارماه بعد از سال مالی می‌باشد و هر اظهارنامه باید دربرگیرنده تمامی درآمدها و هزینه‌های خود باشد. حسابرسان، مسئول رسیدگی به زمان‌بندی درست ارائه درآمدها و هزینه‌ها و پیگیری هرگونه تقدم و تاخر در این مورد هستند (اصغری، ۱۳۸۷). تمکین و کاهش فرار مالیاتی، از مهمترین مزایای اجرای حسابرسی مالیاتی است و کارایی حسابرسی باید براساس کیفیت حسابرسیهای صورت‌گرفته ارزیابی شود. سوابق کاری مؤسسه‌های حسابرسی نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی در بسیاری از موارد فدای بسیاری از مصلحت‌اندیشیهایی شده که مغایر با اصول و استانداردهای حسابرسی است. این مصلحت‌اندیشیها باعث به‌خطراتادن استقلال حسابرسان به بهای رضایت صاحبکاران و امکان کسب درآمدهای بیشتر شده است. لذا جهت ایجاد یک نظام مالیاتی کامل و کارآمد ابتدا باید نظام حسابرسی که بدون تمایل به صاحبکاران، فرایندهای حسابرسی خود را به‌طور کامل و بی‌نقص انجام می‌دهند، فراهم آید؛ سپس ابزار نظارتی حسابرسی می‌تواند تمکین مالیاتی را در درجه بسیار بالایی برای نظام مالیاتی به‌ارمغان بیاورد. هنگامی که حسابرسی مالیاتی در راستای شناسایی درست، قانونی، دقیق و به‌هنگام مالیات گام بر می‌دارد، اهداف تمکین مالیاتی تا حد زیادی دست‌یافتی خواهند شد. در اینجا مشکلهایی که در حسابرسی واحدهای انتفاعی وجود دارد و مانع انجام یک حسابرسی باکیفیت می‌گردد، به‌وضوح اشاره می‌شود:

نبود استقلال

استقلال، در واقع نبود وابستگی به مدیران یا صاحبکار در هنگام رسیدگیهای حسابرسی عنوان می‌شود، به‌صورتی که تضاد منافی بین حسابرس و صاحبکار وجود نداشته باشد و حسابرس با بی‌طرفی اقدام به نظارت عملکرد مدیران کند. استقلال باید در تمامی مراحل حسابرسی یعنی برنامه‌ریزی، گردآوری اطلاعات و گزارش‌دهی اعمال گردد (حساس یگانه، ۱۳۸۴).

استقلال که از آن به آزادی خاطر حسابرس در مقابل صاحبکار عنوان می‌شود، در بازار ایران به‌دلایلی همانند حفظ کارهای فعلی، تلاش برای خشنودنمودن صاحبکار، افزایش انعقاد قراردادهای جدید، و ...، تا حد زیادی زیر سؤال رفته و تلاش بیشتر مؤسسه‌ها برای حفظ روابط نزدیک خود با صاحبکاران، در راستای حفظ حسابرسی صاحبکار می‌باشد. این مسئله از طریق تمایل به راضی‌نگاه‌داشتن صاحبکار و چشم‌پوشی از بعضی از مسائل و مشکلهای موجود در شرکت، نگرشی همانند مشتری‌مداری را در مؤسسه‌های حسابرسی به‌وجود آورده است. لذا تمایل شدید مؤسسه‌های حسابرسی به مسائلی مانند مشتری‌مداری، بازاریابی و ایجاد روابط نزدیک با صاحبکاران، منجر به لطمه‌دارشدن استقلال و ازهم‌پاشیدگی یکی از شیرازه‌های اصلی حسابرسی و به‌دنبال آن، فناشدن کیفیت حسابرسی شده است. کاهش استقلال مؤسسه‌های حسابرسی در مراحل زیر صورت می‌گیرد:

نخست، مؤسسه‌ها در هنگام دریافت کارهای جدید، با تمایل به مشتری‌مداری، سعی دارند تحت هر شرایطی کارهای جدیدی را دریافت دارند. بر همین اساس، قراردادهای حسابرسی و مبالغ این قراردادها بدون رعایت حجم کارهای مورد نیاز برای انجام حسابرسی، به‌صورتی منعقد می‌گردند که تنها صاحبکاران از مبلغ آن رضایت داشته باشند. لذا بیشتر قراردادهای منعقدشده با توجه به اساسی که در انعقاد آن وجود داشته، منجر به تضعیف استقلال حسابرسی می‌گردد. این مسئله حتی در بعضی موارد، باعث ایجاد رقابت در بین مؤسسه‌ها شده و گاهی منجر به کاهش قیمت قراردادهای حسابرسی می‌گردد تا امکان جذب مشتریان بیشتری فراهم شود.

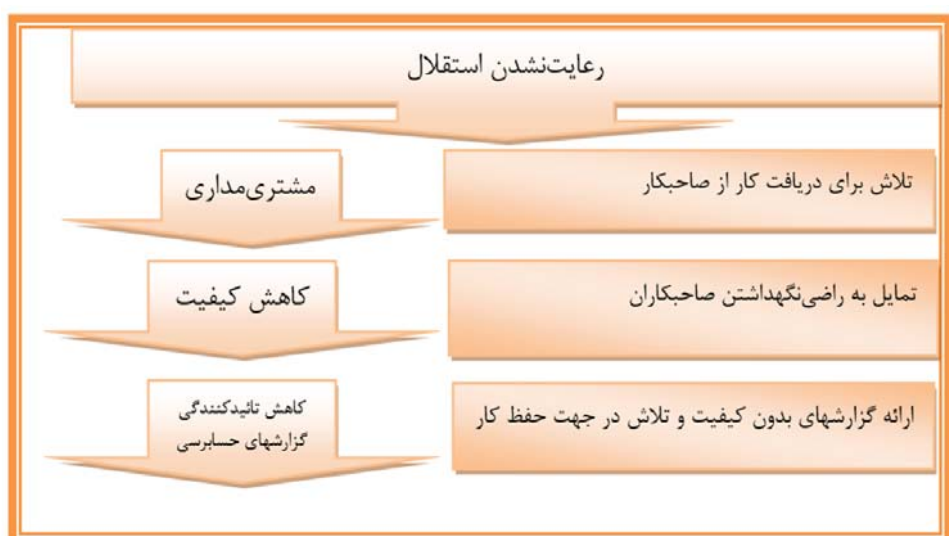
دوم، فرایندهای رسیدگی مؤسسه‌های حسابرسی به سه علت از کیفیت کافی برخوردار نیست:

۱- مؤسسه‌ها اقدام به انعقاد قراردادهایی با مبالغی کمتر از نیاز کرده‌اند، لذا نیروی انسانی و کار مورد نیاز برای حسابرسی یک بنگاه انتفاعی بیشتر از نیروی انسانی و کاری است که مؤسسه‌ها براساس قرارداد باید به انجام برسانند، در نتیجه رسیدگیها ناقص خواهد بود؛

۲- با توجه به تمایل مؤسسه‌ها به رضایت صاحبکار و خدشه‌دارشدن استقلال، اجرای اصول و استانداردهای حسابرسی به‌طور کامل به اجرا در نخواهد آمد؛ و

۳- به علت این که اصول روابط بین صاحبکار و مؤسسه های حسابرسی به وسیله صاحبکاران تعیین می گردد و مؤسسه ها نیز به علت حفظ صاحبکاران خود تلاشی برای حفظ استقلال نمی کنند، ارائه اطلاعات و شواهد و گاهی اوقات روشهای رسیدگی، براساس خواسته های صاحبکاران انجام خواهد پذیرفت که در نتیجه، منجر به کاهش کیفیت حسابرسی می گردد. **نمودار ۱**، کاهش کیفیت حسابرسی و تاثیر آن بر تائیدکنندگی گزارشهای حسابرسی را که به علت نبود استقلال به وجود می آید، نشان می دهد.

نمودار ۱- نبود استقلال و تاثیر آن بر کیفیت حسابرسی

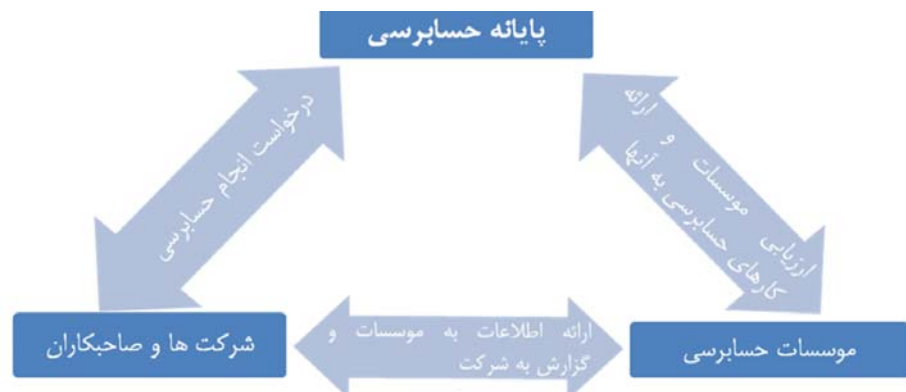

نظام حسابرسی متمرکز

نظام حسابرسی متمرکز نظامی جهت ایجاد تمرکز در کارهای حسابرسی است؛ به گونه ای که روابط مرتبط با حسابرسی نه به وسیله صاحبکاران و نه به وسیله مؤسسه های حسابرسی تعیین گردد. در این نظام، سازمانی به نام پایانه حسابرسی (سازمان واگذاری امور حسابرسی) و دارای قدرتی قانونی، تمامی مؤسسه های حسابرسی که براساس قوانین توان انجام حسابرسی مالیاتی بنگاه های انتفاعی را دارند، به عنوان اعضای خود ثبت می کند. با توجه به ارزیابی هایی که به وسیله کارشناسان این سازمان صورت می پذیرد، به هر مؤسسه حسابرسی درجه ای به عنوان اعتبار حسابرسی مؤسسه اعطا می شود. ثبت و اعطای درجه به مؤسسه ها در سازمان پایانه حسابرسی، با توجه به ظرفیت، امکانات، کارهای صورت پذیرفته، کیفیت کارهای انجام شده، تعداد نیروهای انسانی موجود، تعداد اعضای جامعه حسابداران رسمی و ... صورت می پذیرد و بر اساس توانایی مؤسسه، تعداد کارهای حسابرسی و حجم آنها مشخص می شود. سازمان یادشده باید به صورت قانونی، بدون دخالت دولت و از طرف جامعه حسابداری رسمی و البته با هزینه خود مؤسسه های حسابرسی، ایجاد گردد. برای ایجاد آن، تائیدیه ای از طرف دولت جهت قانونی کردن آن و داشتن قدرتی قانونی مورد نیاز است.

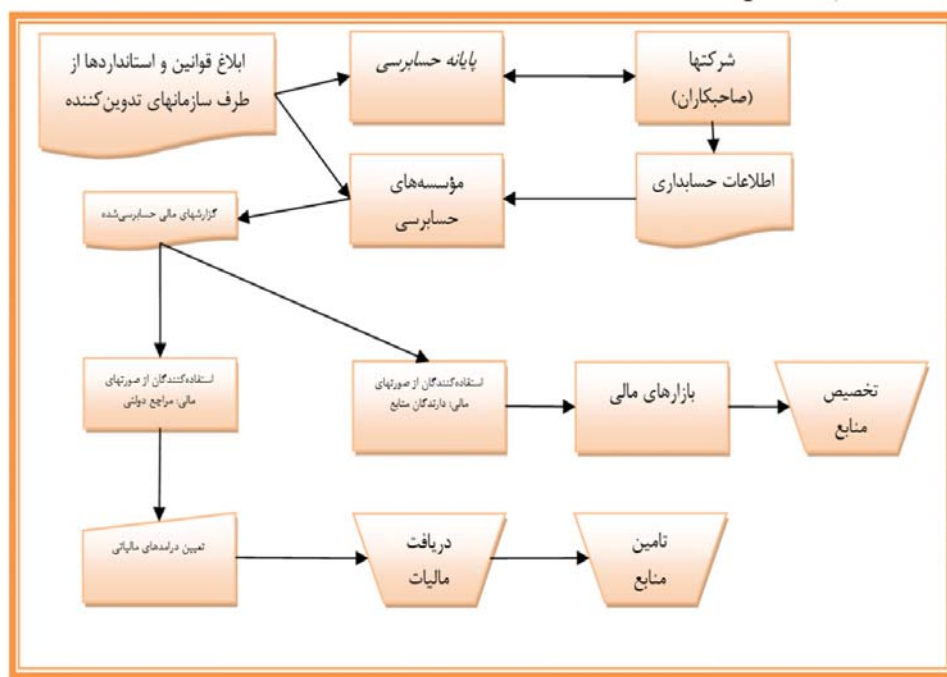
از طرف دیگر، بنگاه های انتفاعی که درخواست انجام خدمات حسابرسی مالیاتی دارند، نوع خدمات مورد نیاز خود را به سازمان پایانه حسابرسی اعلام می کنند و سازمان یادشده مؤسسه ای را که توانایی، امکانات و ظرفیتهای لازم برای انجام خدمات حسابرسی مورد نیاز را دارد به شرکت معرفی می کند. صاحبکار باید تنها با مؤسسه حسابرسی یادشده قرارداد بسته و همکاری کامل را در جریان فرایند حسابرسی با آن داشته باشد. در این نظام حسابرسی، تعویض حسابرس نه در دست صاحبکار بلکه در دست سازمان پایانه حسابرسی است که سازمان یادشده نیز باید اصولی را که ناشی از شرایط کاری و وضعیت مؤسسه های فعال است برای چرخش مؤسسه های حسابرسی اعمال و براساس آن اصول، اقدام به تعویض مؤسسه ها و چرخش آنها برای افزایش کیفیت حسابرسی کارهای انجام شده کند. **نمودار ۲**، ارتباط بین صاحبکاران، مؤسسه های حسابرسی و پایانه حسابرسی را نشان می دهد.

نمودار ۲- چگونگی ارتباط صاحبکاران، مؤسسه‌های حسابرسی و پایانه حسابرسی

امکان ایجاد چنین نظامی باعث حذف زیان‌هایی می‌شود که منجر به تضعیف استقلال و درنهایت تضعیف کیفیت حسابرسی و گزارشگری شده است. اگر مؤسسه‌های حسابرسی فارغ از صاحبکاران و بدون توجه به رضایتی که صاحبکاران باید از آنها داشته باشند، اقدام به حسابرسی آنها کنند، بدون شک تنها مسئله‌ای که بیشترین تمرکز را در آن خواهند داشت، کیفیت حسابرسی و افزایش استقلال است. این مسئله، موقعی تاثیرگذاری بیشتری خواهد داشت که افزایش قراردادهای مؤسسه‌های حسابرسی و کارهای حسابرسی، منوط به افزایش کیفیت حسابرسی گردد. از طرف دیگر در صورتی که دستکاری روابط مرتبط با حسابرسی به وسیله صاحبکاران ممکن نباشد، حربه‌هایی مانند مبالغ قرارداد، ارائه کار برای سالهای بعد و ایجاد روابط دیگری که منجر به دریافت کارهای بیشتر می‌گردد، تاثیر خود را بر مؤسسه‌های حسابرسی از دست داده و ممکن نیست استقلال مؤسسه‌ها را به ارزش افزایش کسب‌وکار از بین ببرد؛ زیرا افزایش کسب‌وکار مؤسسه‌ها نه در دست صاحبکاران بلکه در دست سازمانی به‌طور کامل مستقل از هم صاحبکاران و هم مؤسسه‌ها است. **نمودار ۳** نظام حسابرسی متمرکز.

نمودار ۳- نظام حسابرسی متمرکز

حق الزحمه حسابرسی، یکی از مهمترین توافقه‌های بین مؤسسه‌های حسابرسی و صاحبکاران است و باید براساس ساعت کارکرد و مطابق با دستورعملی براساس ارزش کار انجام شده از طرف مؤسسه و رتبه مؤسسه حسابرسی، تعیین و پرداخت شود.

ابتدا مؤسسه‌های حسابرسی باید به درجه‌های ۱، ۲ و ۳ تقسیم‌بندی گردند و سپس براساس انواع و رتبه مؤسسه، نرخ ساعتهای کارکرد هر یک از رده‌های کاری مؤسسه‌ها (کمک حسابرس، حسابرس، حسابرس ارشد، سرپرست، سرپرست ارشد، مدیر فنی و شریک مؤسسه) تعیین گردد و پس از اضافه کردن درصدی به عنوان سربار، مبلغ قرارداد بین مؤسسه و صاحبکار مشخص خواهد گردید. نرخهای یادشده ممکن است براساس شرایط تورمی موجود اقتصاد و سایر شرایط تغییردهنده حقوق و دستمزد در داخل کشور، تغییر یابد. لازم به ذکر است که نرخهای یادشده باید به وسیله کمیته‌ای از طرف جامعه حسابداران رسمی تعیین، بررسی و مشخص شود و سپس از طرف سازمان پایانه حسابرسی به صاحبکاران و مؤسسه‌های حسابرسی ابلاغ گردد. فواید حسابرسی متمرکز به شرح زیر است:

- حفظ استقلال،
 - افزایش کیفیت حسابرسی،
 - ارزیابی پایانه حسابرسی از کیفیت مؤسسه‌های حسابرسی، تعیین کننده میزان و حجم ارجاع کار به مؤسسه‌های حسابرسی است،
 - تاثیر بر کیفیت حسابرسی از طریق ایجاد رقابت بین مؤسسه‌ها برای افزایش کیفیت و در نتیجه افزایش قراردادهای حسابرسی،
 - اجرای صحیح آئین رفتار حرفه‌ای و استانداردهای حسابرسی و حسابداری، به علت کنترل به وسیله پایانه حسابرسی جهت سنجش کنترل کیفیت مؤسسه‌های حسابرسی،
 - مؤسسه‌های حسابرسی برای افزایش سهم خود از کارهای حسابرسی موجود، سعی در ارتقای سیستمها، کنترلهای کیفی، آئین نامه‌ها، استقلال فردی و ظاهری در رسیدگیهای موجود خواهد کرد؛ لذا حسابرسی عاملی برای ایجاد حاکمیت شرکتی می گردد،
 - کنترل روابط صاحبکار و حسابرس،
 - تعیین خط مشیهای کلی حسابرسی و چارچوبهای جامع جهت رسیدگیها به وسیله پایانه حسابرسی،
 - تمرکز مؤسسه‌های حسابرسی بر افزایش کیفیت تا بر حفظ کار، و
 - نظام حسابرسی متمرکز به عنوان عاملی مستقل سبب کاهش تعارض بین مدیر و مالک می گردد.
- نمودار ۴ چگونگی تاثیرگذاری حسابرسی متمرکز بر رعایت حقوق ذینفعان را نشان می دهد.
- نمودار ۴- چگونگی تاثیرگذاری حسابرسی متمرکز بر رعایت حقوق سودبران

نظام حسابرسی متمرکز و تمکین مالیاتی

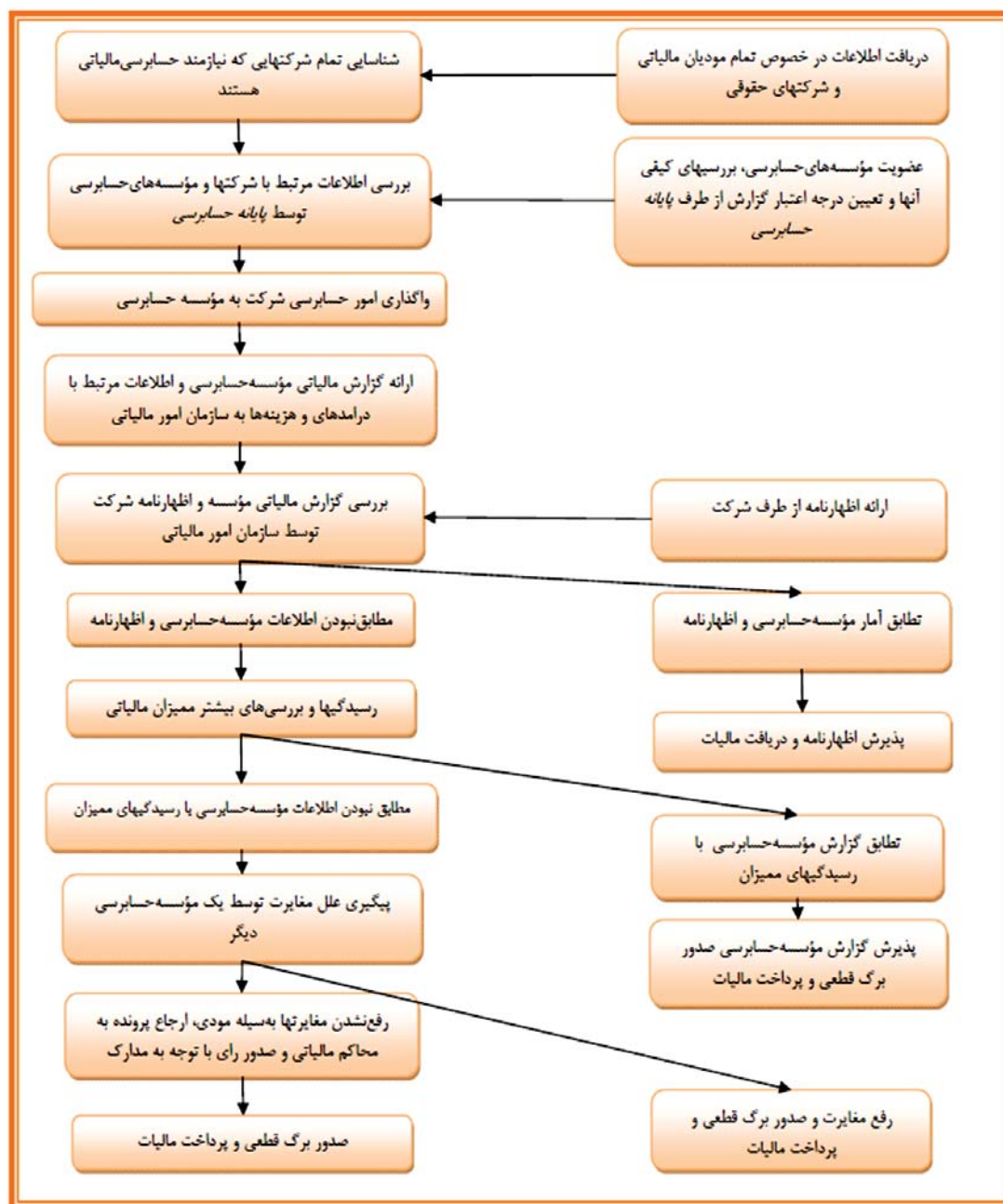
تمکین مالیاتی عبارت است از پایبندی داوطلبانه به قوانین مالیاتی، ارائه اطلاعات درست به مراجع مالیاتی، ارزیابی و شناسایی درست ارقام مالیاتی برای مؤدیان مالیاتی که باید به دولت پرداخت گردد. یکی از مهمترین عواملی که ممکن است باعث ایجاد فرهنگ تمکین گردد، فرایندهای رسیدگی و حسابرسی مؤدیان مالیاتی است؛ البته حسابرسی در نظامی که در آن نه رضایت صاحبکاران، بلکه رعایت قوانین و مقررات مالیاتی و تعیین درست مالیات مدنظر باشد. لذا براین اساس، نظام حسابرسی متمرکز برای انجام حسابرسی مالیاتی ممکن است تاثیرگذاری بالایی از خود نشان دهد. در این نظام، ابتدا همه شخصیت‌های حقوقی تحت هر موضوع فعالیت و حیطه‌کاری که نیازمند انجام حسابرسی مالیاتی است، از طریق آمارهای موجود در سازمان ثبت شرکتها و سوابق موجود در وزارت دارایی و امور اقتصادی باید شناسایی گردیده و سطح حسابرسی مورد نیاز هر شرکت براساس حجم شرکت، میزان درآمدها و هزینه‌ها، سرمایه شرکت، تعداد کارکنان و ... جهت انجام حسابرسی مالیاتی تعیین شود. سپس سازمان پایانه حسابرسی، از طریق بررسی‌های صورت‌گرفته، مؤسسه حسابرسی مناسب برای حسابرسی مالیاتی هر شرکت را تعیین و معرفی می‌کند. ارائه حسابرسی از طریق نظام یادشده، و با حفظ استقلال مؤسسه‌های حسابرسی، باعث می‌گردد که حسابرس تمام تلاش خود را جهت افزایش کیفیت حسابرسی مالیاتی که به وی واگذار می‌شود، به کار برد. به این ترتیب، حسابرسی مالیاتی به شکل بهینه، به صورتی که مدنظر استانداردها و دستورعمل‌های مدون و قانونی است، انجام خواهد پذیرفت.

مسئله دیگری که در ارائه نظام حسابرسی متمرکز مدنظر است، اصلاح نظام مالیاتی کشور از طریق سازوکار حسابرسی مستقل است؛ نظامی که ناکارآمد است و به همین علت، سبب از دست رفتن درآمدهای کلان شده است. در نظام مالیاتی کنونی، حساب مودیان مالیاتی حسابرسی نمی‌شود بلکه تنها بررسی‌های محدودی انجام می‌شود که راههای فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی به تمکین مالیاتی را برای مؤدیان مهیا ساخته است.

استقرار نظام حسابرسی متمرکز باعث می‌گردد که تمام مودیان مالیاتی رسیدگی شوند؛ بدون آن که مؤسسه‌های حسابرسی استقلالشان زیر سؤال برود. از طرف دیگر، رسیدگی‌های ممیزان مالیاتی و گزارشهای حسابرسی مؤسسه‌های حسابرسی، سد محکمی برای جلوگیری از فساد مالیاتی ایجاد می‌کند. کنترل‌های کیفی اعمالی از طرف سازمان پایانه حسابرسی، تا حد زیادی مانع تبانی صاحبکاران و حسابرسان می‌شود. همچنین مؤسسه‌های حسابرسی، با توجه به این که براین کارایی آنها به وسیله سازمان پایانه حسابرسی ارزیابی می‌شود، و تعیین‌کننده حجم و میزان کارهای ارجاعی به آنها خواهد بود، سعی می‌کنند درآمدهای خود را از طریق بالا بردن کیفیت حسابرسی افزایش دهند. لذا نظام حسابرسی متمرکز با تاکید بر حفظ استقلال و اصلاح نظام مالیاتی، اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- حفظ و افزایش استقلال مؤسسه‌های حسابرسی،
 - حفظ و افزایش کیفیت حسابرسی از طریق حفظ استقلال حسابرسی،
 - حفظ و حراست بیشتر از منابع دولت ناشی از تمکین مالیاتی،
 - ارائه کار به مؤسسه‌های از طریق یک نهاد مستقل و براساس ظرفیت و توانایی مؤسسه‌های حسابرسی،
 - اصلاح نظام مالیاتی کشور از طریق کنترل مؤدیان مالیاتی به وسیله مؤسسه‌های حسابرسی، و
 - امکان رسیدگی مضاعف به درآمدها و هزینه‌های مؤدیان، از طریق ممیزان مالیاتی و مؤسسه‌های حسابرسی.
- عملکرد نظام حسابرسی متمرکز در حسابرسی مالیاتی، در نمودار ۵ نشان داده شده است.

نمودار ۵- عملکرد نظام حسابرسی متمرکز در حسابرسی مالیاتی

نتیجه‌گیری

کارآمدی نظام مالیاتی در گرو شاخصها و عوامل گوناگونی است که هر یک از آنها ممکن است تا حدی به هدف نظام مالیاتی که افزایش درآمدهای مالیاتی است، کمک کند. یکی از عواملی که منجر به افزایش کارآمدی نظام مالیاتی از طریق افزایش تمکین و جلوگیری از اجتناب مالیاتی به تمکین مالیاتی می‌شود، فرایندهای رسیدگی و حسابرسی مودیان مالیاتی است. این فرایند در صورتی که بدون نقص، جامع، فراگیر و باکیفیت

باشد، تا حد بسیار زیادی ممکن است فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی را کاهش دهد.

در مقاله حاضر نظامی با عنوان نظام حسابرسی متمرکز تشریح شد. این نظام از طریق سازمانی مستقل، قانونی و دارای قدرت اجرایی به نام سازمان پایانه حسابرسی وظایفی مانند شناسایی و ثبت نام مؤسسه‌های حسابرسی، ارزیابی و رتبه‌بندی این مؤسسه‌ها، ارزشیابی و سنجش کیفیت آنها، دریافت درخواستهای حسابرسی از طرف شرکتها، واگذاری امور حسابرسی هر شرکت به مؤسسه‌ای که توانایی و ظرفیت انجام آن را دارد، تعیین مبالغ قراردادهای مؤسسه‌های حسابرسی با صاحبکارانشان، شناسایی تمام شرکتها و افراد حقوقی نیازمند حسابرسی مالیاتی، واگذاری حسابرسی مالیاتی تمام اشخاص حقوقی به مؤسسه‌ها، و مدیریت روابط مؤسسه‌ها و صاحبکاران را به عهده دارد.

نظام یادشده از طریق حفظ استقلال باعث افزایش کیفیت در حسابرسی صورتهای مالی و حسابرسی مالیاتی می‌گردد. در این نظام، مؤسسه‌های حسابرسی، با قوی کردن توانایی حرفه‌ای خود، کیفیت حسابرسی را بالا می‌برند و از طریق بالابردن رتبه حسابرسی خود، کارهای بیشتری را از سازمان پایانه حسابرسی دریافت می‌کنند. در حوزه حسابرسی مالیاتی نیز نظام حسابرسی متمرکز از طریق شناسایی تمام مؤدیان مالیاتی، رسیدگی به آنها، مبارزه با فساد، و جلوگیری از فرار و اجتناب مالیاتی، سهم دولت از درآمدهای مالیاتی را تا حد زیادی بالا می‌برد.

کارآمدی این نظام به اجرای دقیق و تعامل با جامعه حسابداران رسمی و البته قدرت قانونی بستگی دارد که سازمان پایانه حسابرسی باید داشته باشد. موفقیت نظام توضیح داده شده مستلزم تغییر نگرش به نحوه روابط مؤسسه‌های حسابرسی و صاحبکاران آنهاست و در واقع اشاره به تغییر فرهنگ حاکم در این حوزه را دارد؛ لذا تا زمانی که اجراکنندگان فرهنگ جدید آن را قبول نکنند، موفقیت آن را نمی‌توان تضمین کرد. البته این مسئله و نبودپذیرش را می‌توان برای حسابرسی صورتهای مالی نیز عنوان کرد.

درخصوص حسابرسی مالیاتی، پشتیبانی دولت از این نظام است که کارآمدی آن را تعیین می‌کند؛ زیرا استفاده‌کننده اصلی و سودبر اصلی برای حسابرسی مالیاتی، دولت است. استقرار این نظام تا حد بسیار زیادی ممکن است از فساد جلوگیری کند؛ زیرا نظام حسابرسی متمرکز در حوزه حسابرسی مالیاتی، رسیدگیهای چندجانبه را برای مؤدیان مالیاتی به انجام می‌رساند. از طرف دیگر، روابط مؤسسه‌های حسابرسی با مؤدی مالیاتی نه در دست مؤدی مالیاتی بلکه در دست سازمانی مستقل از مؤدی است؛ لذا بر همین اساس، رسیدگیهای آن به طور کامل ماهیت مستقل در حسابرسی دارد.

منابع:

- اصغری، ایرج، حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده، فصلنامه حسابدار رسمی، ۱۳۸۷، شماره دوم
- حساس یگانه، یحیی، فلسفه حسابرسی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۴

